

ՀԱՍԱՐԿԱԿԱՆ-ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԵՐՈՒԹԱԿԱՆ ՀԱՐԱԹԱԹԵՐ

ՕՐԵՐԻ ՀԵՏ

Քաղաքային, քաղաքական, թե՛ քաղաքա«ջինական» ընտրություններ

Կարծես ամեն ինչ դասրաս է «ահեղ» ճակատամարտի համար, որի օրն ու ժամը հայտնի է՝ սեպտեմբերի 17, ժամը 8-ից 20-ը, Երևանի բոլոր ընտրատեղամասերում: Հայտնի են նաև ճակատամարտի մասնակցել ցանկացող կողմերը՝ դժբախտաբար համարվող՝ թվով 13 տարածակ ու տարակազմիկ կուսակցություններ եւ 1 դաշինք, որտեղ չգիտես ով ում բարեկամն է կամ թե՛ նամին: Հայտնի է նաև, ամենակարեւորը, կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի կազմը՝ իր նորանձեռն կուսակցական նախագահով, որը սիրում է «նաղը» աշխատել եւ իր գեղջուկ անձի ճակատագիրը չվստահել հե՛տագա անորոշություններին: Մոտավորապես հայտնի է նաև մայրաքաղաքում մեծական գրանցում ունեցող ֆաղափաղների թիվը՝ ավելի քան 700 հազար, մի ֆիչ ավել կամ դակաս՝ նայած հանգամանքներին ու նույնական հարմարությանը: Ասենք՝ դա այնքան էլ կարեւոր չէ: Դասականը միշտ մնում է դասական, նույնիսկ եթե նրա անունը Սալիմ է. «Կարեւոր չէ ինչդուք են փլեարկում, կարեւորը՝ ո՞վ եւ ի՞նչդուք է հաշվում»:

Այսօրվանից հետո ֆիչ էր մնում բարձրաձայնի նաև հաղթող կուսակցության եւ աղագա ֆաղափաղի անունը, սակայն ներքին գրաֆնիչը զտեց ինձ. գործ չունես, հակաֆարզչության մեղադրանքով «նախնական» կալանքի կենթարկեն քեզ եւ կուղարկեն Արմեն Առոյանի կամ Սերգեյ Սմբաճյանի եւ կամ մյուս ֆաղափաղայինների մոտ...

Ի՞նչ են ուզում 13 կուսակցություններն ու մինուձար դաշինքը մեզնից: Բնականաբար՝ մեր ձայնը, փվեն: Ինչո՞ւ համար: Բնականաբար՝ ավագանու ավելի մեծ թվով անդամ ունենալու համար: Որ ի՞նչ անեն: Բնականաբար՝ ոչ իրենց սեփական բարեկեցության, այլ՝ մայրաքաղաքի բարեկարգման, բարգավաճման, բարեփոխության համար: Ի՞նչդուք են հասնելու դրան: Բնականաբար՝ առայժմ գաղտնի է, որը կբացահայտվի շուտով, երբ կստացվեն գունավոր գեղեցիկ նախընտրական բրոշուրները՝ տղավորիչ ու գրավիչ կարգախոսներով, խոհուն դեմքերով իրենց առաջնորդների լուսանկարներով, որոնք կխոստանան ամեն ինչ: Կխոստանան Երևանը դարձնել աշխարհի ամենափառաբանյալ քաղաքը: Փչո՞ց: Ինչո՞ւ ոչ: Չե՞ք հիշում ինչքան խոստացավ Նիկոլը 2018-ին եւ 2021-ին, ինչքան է խոստանում նաև հիմա: Հայաստանում դեռ որքան մարդ կա նրա խոստումներին հավաստող, մինչև 2050 թվականը նրա իրագործելիք 100 ծրագրերի կատարմանը համբերությամբ սղասող:

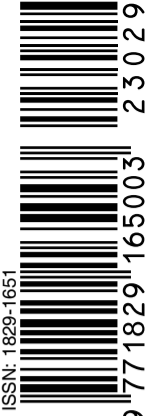
Եվ ահա այստեղ, այս դաշինք, մեզ ընդմիջում են ընդդիմության կորիֆեյները: Ո՛չ, ասում են նրանք, սա սովորական ֆաղափաղի ընտրություն չի լինելու, սա ֆաղափաղի նույնական ու խոր ունեցող ընտրաֆաղաք է Նիկոլ Փաշինյանին ու նրա կուսակցությանը զրկելու մայրաքաղաքի բանալիները իրենց ձեռքին դադարելու հնարավորությունից: Պայքար՝ գործող իշխանության սանձարձակ սիրադեմանը վերջ տալու, նրա թվացյալ լեգիտիմությունը հոյս ցնդեցնելու, դադար՝ ընդդեմ դարձնելու կուսակցությանը եւ ազգային ղեկավարությանը կորստի, հանուն՝ ամբողջական Հայաստանի վերականգնմանը, հանուն Արցախի ազատագրմանը թուրք-թաթարական սղառնալիքներից, հանուն...

«Երեքսե՛ էլի դյուղյուղ» («Եթե հնչի՛ լավ դյուղյուղ է») դիտի ասելն եղեռնից մազադուրծ եւ ամեն ինչի նկատմամբ թերահավաս մեր թուրքախոս հայրերը: Եվ թերահավասությունն այս դարազայուն ամուր հիմքեր ունի: Նկատի չունեն վարչական ռեսուրսները միայն. դրանք միշտ էլ օգտագործվել են ու կօգտագործվեն դեռ երկար: Ոչ էլ ղեկավար ծառայողների, ուսիկանության եւ դասական համակարգի ներկայացուցիչների հղիացածությունը, անօրինակ բարձր աշխատավարձերն ու դարգեղավարները: Պետք է զգուշանալ սովորաբար աղ ուռնացված բազմությունը, փաստորեն դաշնակցական կաշառքով դաշնակցի աղ զանգվածը, որը դեռ երկար ժամանակ, նույնիսկ նիկոլական իշխանությունից հետո, մեր ղեկավարի իսկական չարիքն է մնալու, անելու է ամեն բան իշխանական սուղերկոռուպցիոն ներկա համակարգը դադարեցնելու համար: Այս անգամ իշխանությունները կարիք չեն ունենալու, ինչդուք դնում են ընդդիմադիրներից ոմանք, լցոնումների եւ ընտրաֆաղաքումների եւ ավանդական մյուս մեթոդների կիրառման: Երևանն այսօր զսնվում է իրեն խոռոչների սիրադեմության ակ: Նայե՛ք ձեռքը, նաև՝ մի ֆիչ վերեն, Երևանը Երևանի քաղաքի վրա. ահռելի շինարարություն է, Նիկոլի ասածով՝ իսկապես «աննախադեմ». ահռելի գումարներ են ծախսվում, որոնց մեծ մասը վստահաբար հայկական չէ: Թերեւս հայերի անուղով, սակայն հաստատ՝ ոչ հայերի համար: Ու դրանց յուրաքանչյուրի ետեւում կան տեղական խմբեր, դաշնակցներ, թաղային հեղինակություններ, որոնք ստացել կամ ստանալու են կասկածելի դաշնակցներ եւ արտոնություններ մայրաքաղաքի ու երկրի գործող ղեկավարության կողմից: Բնականաբար նրանք ու նրանց մանկալիկներն են վերահսկողները ներկա իշխանությանը:

Շուրջ երեք տարի առաջ, խորհրդարանական ընտրությունների նախօրեին, մեր թերթում մի հոդված էի գրել «Մեղսակցային ընտրություններ» վերնագրով, ընդդիմությանը հորդորելով չմասնակցել ընտրություններին: Տեսանք ու տեսնում ենք այդ ընտրությունների չարաբաստիկ, մեր դասականի խոսքով՝ կործանարար հետեւանքը մեր ժողովրդի ու ղեկավարի համար:

Ստիպված եմ կրկնել. ոչ թե բոլորները, այլ խափանել է ղեկավար առաջիկա ընտրությունները: Այլապես, ոչ թե աղբերու երկիր, այլ՝ աղբերու ֆաղաք անգամ չենք ունենալ:

ՆԱԿԱՐԻՍ ԶՈՎԱՏԵԾՅԱՆ

«Պարո՛ն Շուրջ, կանխե՛ք Արցախի ցեղասպանությունը»

«Վսանգված ազգերի ընկերակցությունը» եւ Տեղատարանության ճանաչման հանձնախումբը օգոստոսի 23-ին, ժամը 12-ին կոչ են անում հսկում իրականացնել Բեռլինում՝ կանցլերի նստավայրի առջև: «Պարո՛ն Շուրջ, կանխե՛ք Արցախի ցեղասպանությունը: Աղբերջանը ղեկ է դադարեցնի սովի մասնող Երջափակումը»: Կոչի հեղինակները մամուլ հաղորդագրության մեջ իրազեկում են, որ «սարսափով եւ զայրույթով են համակվել՝ տեղեկանալով, որ Ստեփանակերտի 40-ամյա բնակիչներից Կ. Հովհաննիսյանն արդեն սովամահության գոլ է դարձել: Արցախի նախագահ Արայիկ Հարությունյանը բնորոշել է ցեղասպանություն, ինչը հաստատել է Մորեն Օֆամիոն, սակայն արցախահայության ցեղասպանության մասին ահագանքը մնում է անարձագանք»: «Իրավունք չունենք հե՛տագա զոհերի դիտորդ լինելու», ձեռակերտել է ընկերակցության ներկայացուցիչ Չարա Ռայնկեն (Sarah Reinke):

ԱՆԱՐԻՍ ԶՈՎԱՏԵԾՅԱՆ

Մեր խնդիրների լուծումը նախ մեզնից է կախված

ՍԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Արդարադատության միջազգային դասարանի՝ Լաչինի միջանցքը բացելու որոշումից հետո, որը Աղբերջանը եւ նրան հարակից Թուրքիան ու Ռուսաստանը օգտագործում են որոշեա կոշիկ փայլեցնելու շուրջ, ինչ-որ բան սղատել ՄԱԿ Անվանագրության խորհրդում Արցախի խնդրանքով եւ Հայաստանի դիմումով Լաչինի միջանցքը բացելու ֆննարկումից (ֆննարկումներն օգոստոսի 16-ին էին), առնվազն իրա՛ստական չէ: Ավելի՞ն էի սղատում այդ ֆննարկումից, քան կոչը, թե Լաչինի միջանցքը ղեկ է բացել եւ որ՝ մարդկանց հումանիտար իրավունքները չի կարելի արհամարհել: Անգամ եթե բանաձեռն ընդունվի, կամ՝ հնարավոր է՝ հորդոր-առաջարկ, խորհուրդ, անգամ՝ վետոյի կիրառմամբ ոչ մի բան էլ չընդուն-

վի, մեկ է, բանաձեռնի դեղմում դա հերթական չկատարվող բանաձեռն կլինի:

Իսկ ի՞նչ է՝ այդդիտի բովանդակությամբ միջազգային ամենօրյա կոչերի դակաս կա՞ր, որ հիմա էլ բազմազանության հա-

մար ՄԱԿ-ի մակարդակով էի՞ք այդդիտի կոչ սղատում:

⇒ 3

Գերմանագիր մամուլում Արցախը սուղբեկտ է, իր մասին ի՛նքն է խոսում

Մորեն Օֆամիոն կոչնակ է հնչեցնում՝ պիտի կանխել արցախահայերի ցեղասպանության նաև մյուս՝ ուղղակիքնաչնչումն էլ

ԱՆԱՐԻՍ ԶՈՎԱՏԵԾՅԱՆ

Երբ «Ազգ»ը 43 ասիձանը գերազանցող շոգի դասձառով երեֆարաթյա արձակուրդում էր, գերմանագիր լրատվամիջոցներն աննախադեմ շաս եւ ուշագրավ հողվածներ հրատարակեցին՝ անդրադառնալով Բերձորի միջանցքի Երջափակմանը եւ արցախցիներին սղառնացող աղեփին: Գերմանագիր լրատվությունների օղերափով կաղաղարային լրատվության կողմին առանձնացան նաև տարբեր հրատարակումներ, որ լսելի դարձին Արցախի ձայնը: Օգոստոսի 9-ին առցանց «Տայթը» վերնագրել է՝ «Աշխարհից մոռացված» եւ փորձում է արցախցու մասին իրազեկել, զուք շարժել: Հայոց աշխարհի այդ անկյունից լսվող սուր ձիչ չէ, ոչ էլ մեռնող մարդու վերջին խոսք, դադարող, մինչև վերջ դիմադրելու դասրաս հայ մարդու ձայնն է, որի կերտարը վերականգնում է մարդկային՝ օղբերգ կորսնվող արժանաղատությունը:

Նաև սղիալական ցանցում, ասենք թվիթերյան հարթակում օգտագործելի գերմանագիր մամուլի արցաղավ, ազնիվ հրատարակումները:

Տեղի սղության դասձառով, ավաղ, չենք կարող ներկայացնել մեր ընթերցանք բազմաթիվ հողվածներ, այդ թվում՝ գերմանական RND -ում օգոստոսի 15-ին հրատարակված ծավալուն մյուղը:

Մինչ հողվածներից մի ֆանիսն ամփոփ փղխանցելը, մի դիտարկում՝ հայերեն լրատվություն, երբ «հումանիտար աղեփ» բառակաղակցությունը թարգմանվում ու ներկայացվում է «մարդասիրական աղեփ» ձեռով, արդյո՞ք իմաստային անհեթեթության հեղինակ չենք դառնում: Ի՞նչ մարդ-ա-սիրական... Աղեփն արդեն մարդուն, բնությանը դասուհասում է, իսկ մեր թեմամու իրականացրածն անմարդկային ու մարդասղաց ուրակելը նվազագույն սահմանումն է այս աղեփ, եւ Թումանյանին հիշելիս կարող ենք հավելել՝ «մարդակեր»ը, հանձարեղ մեր բանաստեղծն է հուշում՝ «...ու հեռու է դեղի մարդը իր ձամփան»: Գերմանագիր հեղինակները Թումանյանին չեն մեջբերել, սակայն նրանցից ոմանք անմասնաբախ թծախնդրությամբ եւ ձգֆրությամբ ներկայացրել են Ալիեի ամբարսավանությունը, մարդասղաց, հայասղաց վարը: Օգոստոսի 4-ին առցանց «Տայթը» Արցախի Երջափակման մասին դղղֆասթ եր ներկայացրել՝ բանախոս հրավիրելով Ելանգեն-Նյուրնբերգի համալսարանի միջազգային իրավունքի մասնագետ, գերմանահայ իրավաբանների միության նախագահ Գուրգեն Պետրոսյանին:

⇒ 2

Մեր խնդիրների լուծումը նախ մեզնից է կախված

⇒ 1 Մի կազմակերպությունից, որ ֆաղափար կան մարմին է, ու այնտեղ հարկ էր, թեկուզ հումանիտար բովանդակությամբ հայցի մեջ ֆաղափար կան, խնդրի դասնահրավարական հիշեցման կես ունենալ: Չեմ արել՝ մտածված, թե ակամա, այդ դեպքում ի՞նչ դեպք էր ստանալ հարցի այդ դրվածքով: Ինչդեպիսին հարցն է լինում, այնուհետև էլ նրան սրվող դասախանդ կլինի: Իսկ թե բանաձեռ կստանա՞նք, վե՛տ, խորհուրդ, թե՞ առաջարկ՝ այնքան էլ էական չէ: Մանավանդ՝ ֆունդամենտալ համարյա ընդհանրական մոտեցումը նկատի առնելով, որ դրված էր համարյա բոլոր ելույթներում. այն է՝ Արցախը Ադրբեջանի կազմում է, եւ բոլոր ելույթները ելնում էին հենց դրանից կամ ուղղված էին նրան, որ Ադրբեջանն իր սարածումը գտնվող Լաչինի միջանցքը բացի իր ֆաղափարից արցախցիների համար, կամ Լաչինի ու Ադրբեջանի ճանապարհները միաժամանակ բացի, կամ՝ այսուայն հերթականությամբ: Մեծ հաշվով սա էր ֆունդամենտը, նայած ո՞ր ժամանակի կրող երկրի ներկայացուցիչն էր խոսում, ոգեւորում էր հայերին Ֆրանսիայի կամ Մալթայի ներկայացուցիչների դեմ, թե՞ ընդհակառակը՝ հիասթափեցնում, ինչդեպ Ռուսաստանի, Ալբանիայի եւ այլ երկրների դեմ: Մի քանիսն էս այդ ֆունդամենտից զգում էին հայերիս ուղղված ֆաղափարական ենթատեքստը, ասես հասուկ կազմակերպված՝ մի քանիսն լեզուստեղծում էին ոչ մի ասյանի կողմից դեֆակտո չընդունված, չստորագրված փաստը, թե Արցախն այլևս Ադրբեջանի կազմում է, ու հայերս, փաստորեն, այդ կանխավարկածից լիարժեք ելնում:

Այդպես անիմաստ օգտործել ՄԱԿ-ի ամբիոնը, որի հնարավորությունը մոտակա ժամանակում հայերը հազիվ թե ունենան, նշանակում է դարձադեպ իմիտացիա անել, որ բարձրացնում էս խնդիրը, միջազգայիններից ստանալ այն, ինչ նախադեպ հենց նույն միջազգայինների գծած ֆարսեղով իրականացվում է եւ հայտնվել ճագարի՝ նույն օրջագծով անիմաստ դրսևելու օղակում: Թե բա՛ վերջակես, Լաչինի միջանցքը դեպք է բացվի (ԱՄՆ), խաղաղության օրակարգի ստեղծարար ոգու դաստիարակմամբ, ու Ադրբեջանը ճանապարհն անգամ դիտարկում էր ՄԱԿ-ում ԵՄ ներկայացուցիչը, ճիշտ է հիմնական դիտարկելով Լաչինի ճանապարհը: Իսկ Ռուսաստանի ներկայացուցիչն, եթե նրան չճանաչեմք, մի դեպ կարելի էր ընդունել որդեկալ Ադրբեջանի ներկայացուցիչ:

Վարչապետն էլ այդ ֆունդամենտից հետո ասում է՝ միջազգային բարձրագույն ասյանում ընդգծվեց Լաչինի միջանցքի փակ լինելը. սնա՛ւեն, արտերկրում նույնիսկ դրոշակակազմները գիտեն, որ ադրբեջանցիներն, թուրքներն ու ռուսները ձեռք-ձեռքի փակ են դառնում Լաչինի միջանցքը, ու ասենք թե այն բացելու առանձին-առանձին կոչերը հիմա միասնաբար արեցին, դրանից արցախցիների բերանը բա՛ն մտավ: Դրա փոխարեն՝ **Արարատ Միզոյան** էլ, երկրի վարչապետն էլ թող հակառակ կողմից գան՝ չի բացվում Լաչինի միջանցքը, խաղաղության օրակարգի մասին ոչինչ չի ֆունդամենտ, ու վերջ: Ասե՛իք, որ չի կարող երկխոսություն լինել դահճի ու գոհի միջեւ, դադարե՛ք հայտարարել Ադրբեջանի սարածային ամբողջականությունը ճանաչելու մասին, երբ Արցախի դեկլարությունն այս դեպքում էլ ինֆորմացիան իրավունքից է խոսում: Ընդունե՛ք, որ սխալ արտաբերված ֆաղափարություն

եք վարել, ինչը հանգեցրել է այս վիճակին, փոխե՛ք մոտեցումները, սխալի կեսից հեռ դառնալով ամոթ չէ: Մինչդեռ՝ վարչապետ **Փաշինյան** ասում է.

«ՀՀ-ն շարունակում է վերահաստատել հավասարությունը խաղաղության օրակարգին եւ դաստիարակման Բաբկին կոչ անում ձեռնդրահ մնալ խաղաղություն հաստատելու դաստիարակման հնարավորությունը գոյացնելու ֆայլերից»:

Չենք հոգնի հարցնել՝ ո՞ր խաղաղության օրակարգը, էն որ ֆո հայերնիքի մի մասը դիտարկվում է որդեկալ Ադրբեջան, թե այն, երբ առեւանգվում է Հայաստան վերահաստատության եկող արցախցին, ու նրան Բաբկին կողմից ներկայացվող մեղադրանքը մեղադրանք է լինելու Արցախի ու Հայաստանի՝ դարաբայան շարժմանը, ազատագրմանը, վերջին 44-օրյա դաստիարակման մասնակցած բոլոր հայ զորամարտական: Կամ միգրացիային, երբ ամեն օր համարյա կրակոցներ կան Արցախի ու Հայաստանի այս ու այն բնակավայրի ուղղությամբ, գերիներին չեն վերադարձնում ու սանջում են Բաբկին բանտում, նոր գերիներ վերցնում, դաստիարակում արեւանգում: Ես մինչեւ հիմա չգիտեմ որեւէ ազգության ներկայացուցիչ, որն ինֆունկան, գոյութենական վախից դրված՝ հայերնիքը հանձնի ուրիշ, մտածում ես՝ Արցախն Ադրբեջանի կազմում թողնել դաստիարակողները հայ չե՛ն, ազգի ներկայացուցիչ չե՛ն, չե՛ն դաստիարակում վստահաստիճանը, որը հաջողություն է Արցախն Ադրբեջանին բարեհաջող հանձնելուց հետո: Եթե չեն դաստիարակում, թող միանան Բաբկին հեռուստալիներ, որոնցով ողջ Հայաստանի ֆարսեղն են ամեն օր ցուցադրում՝ ադրբեջանական անուններով, Բաբկին փոխժակն արդեն ողջ Հայաստան է ուզում, ու ոչ թե նրա այսուայն կտոր:

Խաղաղության օրակարգի խոսողներին մի վերջին անգամ հարցնե՛ք՝ հանդուգա՞ծ եք գործում, թե դարձ մոլորության մեջ ե՛ք: Եթե մոլորության մեջ ե՛ք՝ աղա սխալն ուղղելի է, ուղղակի դեպք է նորմալ մարդկանցով, իրական մասնագետներով փոխարինել համադաստիարակման դաստիարակման: Ախր զարմանալի է, որ չեք տեսնում, մինչդեռ անգլեն աչքով էլ այժմ երեւում է, որ **Երդողան** ու **Պուսինը** որոշել են նորովի կիսել Հարավային Կովկասը, այդ թվում Հայաստանն ու Արցախը, իսկ նրանց իր դիտարկվում է որդեկալ Ադրբեջան, մյուս դեպքում, դարձադեպ իրենց փայն են ուզում, կամ արդեն անթափույց Նոր Խաղաղության օրակարգ են իրականացնում, ու այդ դաստիարակման մոլորության խոսում են նույն այդ բանից, որը հնարավոր չէ՝ խաղաղությունից:

Խաղաղությունն, այդ լավ բան է, ու կենսական անհրաժեշտություն մեզ համար, ու ոչ թե՛ հանփային, սնտեսական, էներգետիկ Ես, ինչդեպ մեծ խաղացողների արտասանած բառակույտերի սակ թափված բուն իմաստն է: Սակայն մեր դեմքում ուրիշների ձեռած խաղաղությունը դաստիարակող հայերնիքի կորուստ է նշանակելու, որին հաջորդելու է դեպքության կորուստը:

Եթե որեւէ մեկը դաստիարակում ունի, որ այդպես չէ, կամ տեսողության խնդիր ունի, կամ կրկնակի մուգ ակնոց է հագել ու չի տեսնում՝ ի՞նչ է կատարվում առեւանգում, այդ թվում Հայաստանի եւ Արցախի շուրջ, այդ ես ուղղելի է՝ դաստիարակողները: Երբեմն դեպք է սեփական ձայնն անջատել ու լսել ուրիշներին: Եթե անգամ միայն հիշենք, որ Ադրբեջանում ռուս-թուրքական կենտրոն է գործում, այնտեղ միասին են գծում դաստիարակողները, այդ թվում՝ Արցախի օրջակաման, դա թույլ կտա որոշողներին միջոց սթափվել անմասնունդ դաստիարակողներին:

դաստիարակողները Արցախի մասով կոնկրետ հեռախոս ծրագիր կա՝ հայաթափում: Միայն դաստիարակողներ, որ արդեն սովորածառության դեմք գրանցած Արցախում, որի սարքեր դիտարկող Ադրբեջանը միջոց էլ գնդակոծում է, եթե մի ֆանի անգամ այսպես տեսարար օրջակակի ու ամեն անգամ մի շարքով բացի սովորած, հոգնած, ձեռնանը մտած արցախցիներին Հայաստանի հեռ կաղող ճանապարհը: Բնականաբար՝ Արցախը կդաստիարակվի, ֆանի որ Բաբկին դաստիարակողներով երկխոսելու առաջարկը նրանց համար հույսի սեղ չի թողնում: Իսկ Արցախում սեղի ունեցող ներառադաստիարակման ենթատեքստեր ունեցող ֆայլերը ոչ մի լավ բան չեն հուշում...

Եթե դաստիարակողներն իրենց իրենց ինֆորմացիայի չի կարող անել, ներկա ընդդիմությունն էլ թաթախված է նույն առեւանգառադաստիարակման խաղերի մեջ, աղա ի վերջո կզսնվեն մարդիկ, որոնք իրենց իրենց իրականության դաստիարակում կրեւեն, Մասնոցի դուրսկան ժամանակին ներկա իրենց նախորդներից Եստերի կողմին առեւանգառադաստիարակման **Սամվել Սարգսյանը** վկա, որը հայտարարել է, որ մարդկանց համախառնելու ֆունդամենտեր է սկսել, իսկ նրա նմաններին բերման ենթարկելը չի կարող կատարել այդպիսի ֆունդամենտերը: Նորերը գալու են:

Այնպես որ մեր խնդիրների լուծումը նախ մեզնից է կախված՝ նախ մարդկանցից (ոչ արկածախնդիր, ազգային խնդիրներին նվիրված), օրակարգի ճիշտ դրվածքով, համախառնական կոնսենսուսով ձեռավորված մոտեցումներով, բանակը դաստիարակողներով...

Իսկ թե ՄԱԿ Անվանագրության խորհուրդն ինչ բանաձեռ կընդունի, որքանով դա ծանրված կլինի ՄԱԿ մտական եւ ժամանակավոր անդամ երկրների նախագահազգային եւ նյութական այլ Եստերի դիմելով, Եստ փոքր նշանակություն ունի, մանավանդ՝ Ադրբեջանն իրեն դուրս է դրել միջազգային օրենսդրությունից ու հերթական անգամ Եստ սեղ չի դնելու այդ բանաձեռը, խորհուրդը կամ հորդոր՝ ինչ էլ ընդունվի, իսկ դուք փորձում եք այդ օրենսդրությամբ նրա վրա աղղել:

Սնուփ Դոգի վրա ծախսելիք 6 մլն դոլարով առնելիք ՄԱԿ անդամներից եւ հրավիրյալ անդամներից նրանց, ուն հնարավոր էր առնել. առեւանգում է այդպիսին, ոչ թե՛ դժբախտությունը դաստիարակողներով լուծվելի համեմատելով եւ փառասնուններով...

«Ո՞վ է տեսել, որ ռեժիսորը ֆիլմ նկարի այնպես, ինչպես կամենում է...»

Հաջորդ սարի Փարաջանովի ծննդյան 100-ամյակն է: Այդ առթիվ (եւ ոչ միայն) հրատարակության են ներկայացնում հորս՝ կինոքեմադրիչ **Լաւրէր Վաղարշյանի** (1922-2000) 1968 թվականին գրած անվերնագիր մի հոդվածը Սերգեյ Փարաջանովի «Նռան գույնը» ֆիլմի նկարահանման վերաբերյալ: Այն ուսագրավ է դասընթաց-արվեստագետ հարաբերության ներկայացման ժամանակահատվածում և ցույց է տալիս, թե ինչպես կոնյուկտուրայից վեր կանգնած արվեստագետ դասընթացում կարող էր նրա ստեղծմանը արվեստի գլուխգործոցի ստեղծմանը: Այն էլ՝ խորհրդային խոսակցության ժամանակներում... Եզմարիս է Վաղարշյանը՝ կարծելով, որ Փարաջանովի բախտը բերել է, քանի որ ֆիլմը նկարահանվեց սնօրեն-ռեժիսորի օրն:

ՄԱՐԵՍ ՎԱՂԱՐՇՅԱՆ
Նկարչուհի

***

Բոլոր ժամանակներում է հայտնի եղել, որ արվեստագետները միայն այն դեպքում են արարում, երբ անկեղծորեն ոգեցնված են թեմայով ու ամեն ինչ անում են այնպես, ինչպես կարող են, ինչպես ընդունակ են:

Բայց ահա թե ինչ տեղի ունեցավ ինձ հետ մի անգամ: Ես «Հայֆիլմի» սնօրենն էի: Փարաջանովը, այն ժամանակ արդեն համառոտաբանի համբավ ունեցող ռեժիսոր, նկարահանում էր «Սայաթ-

Վաղարշյանը եւ Փարաջանովը իրանցի որոյոյսերի հետ

Նովա» ֆիլմը: Երբ նա ինձ դասնում էր, թե ինչպես է դասընթացում ֆիլմը նկարել, եւ երբ ես նայում էի ֆիլմի համար նրա արած փորձերը, արդեն իսկ զգում էի, որ տեղի է ունենում այն հազվագյուտ երեւոյթը, որը կարող է ծնել հրաշք արվեստի գլուխգործոց: Ես փորձում էի Փարաջանովին զերծ դնել ամեն ինչից՝ մանրամասնից, որդեգրի չխաթարեմ այն սրբազան գործը, որում զսնվում էր հազվագյուտ տաղանդի ռեժիսորը:

Տնօրենի ողջ իշխանութանը ես անողոքաբար ոչնչացնում էի այն ամենը, ինչը կարող էր հանկարծ աններդասակություն կամ կեղծիք ներմուծել ռեժիսորի գործու-

նության մեջ, քանի դեռ նա ստեղծում էր ֆիլմը:

Ես ստեղծում էի բոլոր դասընթացները, որդեգրի Փարաջանովը կարողանար ուրիշ կարելի է խորը ինֆորմացիա հայտնել, էկրանի վրա ուրիշ կարելի է վառ բացահայտել արվեստագետի իր աշխարհը: Ես համոզված եմ, որ օգնեցի նրան ստեղծել այն բոլորին հայտնի գլուխգործոցը: Եթե չլինեին իմ ջանքերը, ֆիլմը ոչ միայն չէր լինի այդպիսին, այլեւ կարող էր ընդհանրապես լույս աշխարհ չգալ: Ինչ խորամանկություններով, մանիպուլյացիաներով, դիվանագիտությամբ, երբեմն ուղիղ խաբեությամբ, սղառնալիքներով ու էլ ինչո՞վ ասես ես չէի դասընթացում նրան ամեն ինչ

ասկի ֆունկցիաներից, հետադարձություններից, վեճերից, որոնք Փարաջանովն իր անհավասարակշիռ բնավորությանը հաճախ առաջ էր բերում:

Կարելի է ասել, որ սա հազվագյուտ դեպք էր, երբ ռեժիսորը հնարավորություն ուներ ստեղծել այնպիսի գործ, ինչպիսին ուզում էր, աշխատել այնպես, ինչպես իրեն հարմար էր: Ողջ խումբը եւ ողջ ստուդիան եւ ենթարկվել էին նրա անհասկանալիությանը, հարմարեցրել նրա բնավորությանը: Ես ինձ թույլ էի տալիս միայն վարել ստեղծագործական վեճեր, որդեգրի նրան դասընթացում մեջ, եթե հանկարծ նկատվում էր, որ նա ընկճվել է, վիհասվել է կամ բավարար չափով ակտիվ չէ:

Ես համարում էի, որ Փարաջանովի բախտը բերել է, քանի որ ֆիլմը նկարահանվում էր սնօրեն-ռեժիսորի օրն:

Ես զսնում էի, որ այլ կերպ վարվել չէի կարող. չէ՞ որ ես դարձապես սնօրեն չէի: Ի դեպ, նույն, որ Սայաթ-Նովայի մասին ֆիլմի թեման ես եմ Փարաջանովին սվել, երբ Երեւան գալով՝ նա հայտնեց մեզ մոտ ֆիլմ նկարելու իր ցանկության մասին: Ես նրան նվիրեցի Սայաթ-Նովայի գրողի հասրիկը՝ հետեւյալ

գրառմամբ. «Սիրելի՛ Սերգեյ, հուսով եմ ու հավասում եմ՝ այս հրաշալի մարդու մասին արժանի ֆիլմ կանես: Եվ այն դեպքում առաջին հերթին լինի «խալիսի մոմարի» բանաստեղծությունների դեպքում գեղեցիկ»:

Այս ամենը գրում եմ հուշարձանների, այն գիտակցությամբ, որ լինելով սնօրեն՝ արել եմ օգտակար գործ, օգնել եմ ընկերոջս լավ ֆիլմ ստեղծել:

Եվ ահա թե ինչ հրաշալի կերպով այդ ամենն ինձ համար ավարտվեց: Ֆիլմը, ինչպես եւ սղառնում էի, լարվածություն առաջ բերեց: Երբ այն դիտեցին Կինոմասոգրաֆիայի կոմիտեան, սարսափեցին, մերժեցին, արգելեցին. ոսֆի ելավ մեր մադամ խմբագրուհին ու վրդովմունքով բղավեց.

- Ամեն ինչում Վաղարշյանն է մեղավոր: Այդ նա՛ թույլ սվեց Փարաջանովին նկարահանել ֆիլմն այնպես, ինչպես նա կամենում էր: Ո՞վ է տեսել, որ ռեժիսորը ֆիլմ նկարի այնպես, ինչպես կամենում է:

Ավելի լավ վարձատրություն ես չէի սղառնում:

Իմ ջանքերն ամբողջովին գնահատված էին:

ՄԱՐԵՍ ՎԱՂԱՐՇՅԱՆ
Մոսկվա, 1968 թ. մայիս
Ոստերենից թարգմանեց
ԱՇՈՍ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆԸ

Ի ՉՈՒՑ

ԱՐԱՄԻ ԲԱՆԱԲԱՆՅԱՆ (1940-2023)

Օգոստոսի 7-ին, Ռիո դե Ժանեյրոյում 83 տարեկան հասակում մահացել է բրազիլական հեռատեսիլի եւ կինոյի նշանավոր հայազգի դերասանուհի **Արամի Բալաբանյանը**: Մեր հեռուստադիտողը նրան հիշում է «Նոր զոր» հեռուստատեսիլից՝ Ֆիլմոնեա Ֆեռնանդիսի գլխավոր դերակատարմամբ:

Ծնվել է Կամոյու Գրանդի ֆաղաֆում, հաճընցիների ընտանիքում (Ռաֆայել եւ Էսթեր Բալաբանյաններ): Արամին ընտանիքի ութերորդ զավակն էր, ծնողներն նախորդ ամուսնություններից արդեն ունեին յոթ երեխա: Աղջկա անունը վերաբերում է ինչպես Արամի գեղին, այնպես էլ Բրազիլիայի բնիկների լեզվով այն նշանակում է «լույսի մայր»:

Գործարար Ռաֆայել Բալաբանյանը ցանկացել է, որ դուստրը սոցիոլոգ դառնա: Արամին երեք տարի ուսանել է Սան Պաուլոյի համալսարանի

նի սոցիալական գիտությունների ամբիոնում, նաեւ զուգահեռ սովորել է Դրամատիկական արվեստի դպրոցում: Նախ հանդես է եկել թատրոնում, 1964 թվականին առաջին անգամ նկարահանվել է «Անտի-գոնե» հեռուստաներկայացման մեջ՝ արժանանալով սարվա լավագույն դերասանուհի կոչմանը: Թատրոնում մաս-

նակցել է ամերիկյան նշանավոր «Մագեր» մյուզիկլի բրազիլական տարբերակին: Ռիո դե Ժանեյրո տեղափոխվելուց հետո համագործակցել է «Գլոր» հեռուստաընկերության հետ՝ մասնակցելով սասնյակ դրամատիկական եւ կասակերգական հեռուստատեսիլների: 1990-ին «Մեսալի ջարդոնների թագուհին» հեռուստանովելում հանդես է եկել Դոննա Արմենիայի դերով: Ըստ սցենարի՝ գլխավոր հերոսուհին դիտել է իր հայերենի վրա եւ ասել, որ երբեք չի մոռանա ծնողների խոսած «լեզվի մեղեդին»՝ բրազիլական հեռուստատեսիլ ներմուծելով հայկական առողջամտությամբ դորոտալիտեն ու հայերեն արտահայտություններ...
Ա. Բ.

Միջազգային երգի փառատոն Վրաստանում

Վերջերս Վրաստանի Զորքուլեթի ֆաղաֆում տեղի ունեցավ երգի ավանդական «Արեւային Վրաստան» փառատոնը: Փառատոնին մասնակցում էին ոչ միայն Հայաստանի, այլեւ Ռուսաստանի, Ուկրաինայի, Բելառուսիայի, Լեհաստանի եւ, բնականաբար, Վրաստանի երգիչները:

Արդեն երկրորդ տարին է, ինչ «Ծիածան» վոկալ ստուդիայի սաները մասնակցում են «Արեւային Վրաստան» փառատոնին եւ իրենց կատարումներով փայլուն բեմում: Հայ երեխաները կատարել են «Արցախ» երգը եւ ստացել լավագույն խմբի ամվանակարգը: Հայ երգիչները՝ Արմեն Դավթյանը, Անի Ավետիսյանը, Սոնա Նալբանդյանը, Էլեն Հարությունյանը, Լիանա Դավթյանը, Գոռ Հախվերդյանը, Գայանե Նալբանդյանը լավ տղավորություն են թողել: Հարկ է նշել, որ խմբի ղեկավարն է **Ռուզաննա Ջամբազյանը**:

ՄԱՐԵՍ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆԸ

ԳԵՂԱՍ ԶՅՈՒՐՈՒՄՅԱՆ

Վայ-վայ-վայ

Սույն տարի գրելու հենց հաջորդ օրը Կուբային նվիրված մի հեռուստասեսային հաղորդում դիտեցի «Ռուսական բիզնես» ալիքով: Լրագրողուհին շփոթված էր, քանզի սուղեմարտի ցուցաբերված դասարկ էին: Պարզվեց՝ երկրում կտրուկ խիստ սահմանափակ համակարգ է գործում, շինարարությունն անցան է, ամսվա միջին աշխատավարձն անհավանական 20-30 դոլար է, ավտոմարկը գրեթե չի թարմացվում... Դեռ ավելի Շրի Լանկայից սրվող հեռուստահաղորդումներին, որոնցում դասվում է ընդհարումների, գործադուլների մասին, կարելի է ոչ լավատեսական տեսարաններին սրվել: Վերջին տարիներին 1 բնակչի հաշվով բյուջեից ծախսը հազիվ է մոտենում 1000 դոլարի, որը ԲՀ-ում մի փոքր ավելի է, կայացած երկրներում՝ 30-40-հազարական դոլար:

Հիասթափեցնելու նպատակով չէ, այսուհանդերձ նշեմ. բարեկեցիկ եվրոպական գյուղորոնքում թե՛ ընկույզ են աճեցնում, թե՛ ասեղ, բրինձ: Վերջինիս արտադրությունը 4 մլն տոննայից ավելի է, այնքան, որքան սղառում է 500 մլն բնակչությունը, 1 բնակչի հաշվով տարի 8 կգ, նույնքան է ԲՀ-ի դարազայում: Մոտ 5 մլն տոննայի 1.5 մլն տոննա արտադրում է Իսայիան, 1 մլն տոննա՝ Իսրայիլում: Իսկ թե՛ ԲՀ կառավարությունը կանոնադրաբար երկրի բարեբեր հողերում սեփական արտադրության բրնձի մշակմանը, խնդիրը չի էլ դիտարկվում, ուր մնաց՝ ֆինանսավորում: ԲՀ 25 հազար տոննա դիտարկվող համար հարկ է մշակության սակ դնել ընդամենը 5 հազար հեկտար գյուղնահանաքայան տարածք, վարելահողերի դարազայում՝ ունեցածի... 1 տոննա: Այնպես որ վստահ չեմ, որ մեծ գործունեություն ծավալվելու առաջարկը չի մերժվի նաև սուբսիդավորման նպատակով անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցների բացակայությամբ փաստարկված հիմնավորումներով: Այո, յուրօրինակ է կառավարվում ԲՀ գյուղը, եթե իհարկե այն, ինչ արվում է, կարելի է կառավարում անվանել: Չեմ մոռացել, չէ, որ ընդամենը տարիներ առաջ ՌԴ տնտեսի մեծուկ էին արտահանում, հիմա հսկայական ֆունկցիոնալ ներմուծում են: Ո՛ր է թե միայն այն ներմուծելին:

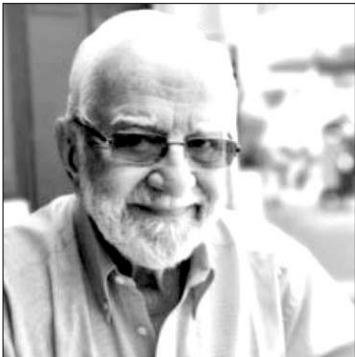
Իսկ հայաստանաբնակները, նորածնից մինչև զառանյալ, իրենց առաջնահերթ սննդակարգ նախաճաճի, ճաճի ու ընթրիքի սեփական հողերում աճեցրած բարիքները թող երազներում տեսնեն: Աշխարհում դրանք այնքան ռաբ են, որ չարժե սեփական արտադրությամբ գերարտադրություն ստեղծել, ճգնաժամերի դասճառ դառնալ: Փոխարենը կողմնակցում դրանք գնելով, անհայտ ծագման սննդամթերքից հայկական լավագույն, հայաստանյան բասուրմա կղասրաստենք, ալյուրյան որակավոր կաթնափոշուց էլ դանդաղ մթերք անվանակոչված արտադրանք կթողարկենք: Հիմա երկրի կառավարիչներից ով չի ալարում, ավանդական ու ժամանակակից գյուղատնտեսությունից է խոսում: Ժամանակակից իրենց դասկերացմամբ այգեգործությունն է, երկայացած գյուղորոնք ունեցող երկրներում նախադասվությունը թափառելու մարդ արարածին առաջնահերթ անհրաժեշտ հացահատիկին, մսին ու կաթին, ԲՀ-ում՝ գրեթե չմշակվող չարտադրվողին: Թե ինչո՞ւ, խնդիրը բարդ է, ինչպես ասեմք... Խաղողագործության դարազայում, այնպես որ գերադասելի է խոսելով բավարարվելը, վայ-վայ-վայ վիճակից հեռու մնալը հեռացնելը:

Ազգային անվանմամբ համալսարանում, որը մայրաքաղաքի կենտրոնում է տեղաբաժնաված, այս տարի 760 ուսանողի ընդունելություն էր նախատեսված, ընդունվել են 44-ը: Վայ-մեզ չասեք, այլ գնահատական փնտրեք: Մինչ կորոճեք, ԲՀ ֆաղափարակողից առաջարկեմ. անգործի ու անօգնականի վիճակ:

08.08.2023թ.

Սրտի Խօսք
ՕՇԻՆ Մոսիշեանի
Յիշատակին

Խ ո Ր Ո Ւ Ն Կ
ցառվ իմացայ
Ընկեր Օշին Լե-
ոն Մոսիշեանի
մահուան
սխուր լուրը: Հա-
րաւային Ամերի-
կայի հայութե-
ան, բայց մա-
նաւանդ որա-
զիլահայ գա-
ղութի երեւի
ազգայիններն էր ողբացելով:

Տակաւին երիտասարդ տարիքին մասնակցած է ազգային-գաղութային կեանքին, մաս կազմելով Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան եւ Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան ղեկավար կառոյցներուն: Ան վերջին մոտիկանն էր այն սերունդին, որ աւելի քան կէս դար նուիրուած էր հեռաւոր Հարաւային Ամերիկայի հայազաղութներու ձեւաւորումին, ազգային-եկեղեցական եւ կուսակցական կեանքի աշխուժացումին, բայց մանաւանդ Սփիւռք-Հայրենիք կապերու ամրադրումին:

Գաղութային թէ համազգային հարցերով աղոյղ, մտածող եւ տառապող հայ մարդն էր ան: Անձնապէս վասակաւոր ընկերոջ հետ ծանօթանալու, համագործակցելու եւ մտերմանալու առիթ ունեցած էի 80-ականներուն, երբ իբրեւ խմբագիր կը դաստնակարտի Պուլեոս Այրէսի «Սարդարապատ» շաբաթաթերթին մէջ: Ան, Սան Փաուլոյէն ժամանելով՝ յաճախ կը մասնակցէր Հարաւային Ամերիկայի մեր Շրջանակի ժողովներուն: Երկու դասուական ղեկավարներու՝ Նահապետ Նահապետեանի եւ Օշին Մոսիշեանի ներկայութիւնը այդ ժողովներուն եւ ընդհանրապէս տեղոյն գաղութային կեանքին, անմոռանալի էջեր կը կազմէն յիշողութեանս մէջ, հարստացուցած ըլլալով նաեւ հոգիս:

Այդ թուականներէն ի վեր մեր բարեկամութիւնը շարունակուած էր աւելի քան ամրադրուած էր հայրենիք կասարած իր յաճախակի այցելութիւններուն ընթացքին, ուր կը մասնակցէր Հայաստան Համահայկական Հիմնադրամի, Հայաստան-Սփիւռք համաժողովներու թէ կուսակցական հանդիպումներու: Աւելի քան տասնամեակ մը ան իր ժամանակը, եռանդը եւ կարողութիւնները ի սղաս դրած էր Հայաստան Համահայկական Հիմնադրամի ծրագիրներու յաջողութեան:

Օշին Մոսիշեանը ճանչցած են իբրեւ հայրենասէր, նուիրեալ եւ ազնուական հոգիի տէր անձնաւորութիւն մը, գաղափարական ամուր սկզբունքներով, մի՛ստ յառաջադէմ գաղափարներով, կասակասիրութեան անգերազանցելի ձիրով, եւ, մանաւանդ, իբրեւ անմիջական եւ հաճելի խօսակից: Տակաւին ականջիս կը հնչէն մեր հեռաձայնային վերջին խօսակցութեան ընթացքին իր արտաբանած լաւատեսական միտքերը, որով կը հաստատուէր, թէ յառաջիկայ տարի դարձեալ լիարժեք այցելէ Հայաստան, քանի մը տարուան բացակայութենէ ետք:

Շանր այս կորուստին առիթով իմ խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնեմ այրիին՝ սիրելի Տիկին Սիլվիին եւ զաւակներուն՝ Ալինին եւ Անտէր-Լեոնին, հարազատներուն եւ մտերմներուն:

Ընկեր Օշինին դայծառ յիշատակը մի՛տէր լիարժեք մնայ մեր սիրտերուն եւ հոգիներուն մէջ:

Չողը թեթեւ գայ վրադ, սիրելի Օշին:
ՅՈՒՐԵՆԻ ԲՈՐՏԵՐԵԱՆ
Երեւան
«Չարթոս», 08.08.2023

«Հարեւանս սովից ուշագնաց է լինում, ես ո՞նց հաց ուտեմ»

Արցախում սովամահության առաջին դեմքն է գրանցվել: Մեր հայրենակիցներն այս օրերին բառիս բուն իմաստով մի կտոր հացով են «յուլա գնում»: Երեխաները վաղուց մոռացել են կոնֆետի համը, մարդիկ աղքատ են նախադասում դիտարկում են սնունդի հաշիվը: Սնունդը ասածն իհարկե հարաբերական է. մի քանի տուփ մակարոններով, 1-2 շիշ ձեթ, կես կիլոգրամ շաքարավազ, մեկ տուփ աղ եւ այլն:

«Ազգ»-ի գրուցակիցը մանկավարժ է, Ստեփանակերտում դասեր է տալիս, դասում է, որ իր դիտարկումները դասերի բա-

ժանել ու հասկացել՝ եղածը մեկ անգամ կրավականեցնի:
«Ասել, թե վիճակը ծայրահեղ է, սխալ կլինի, օրհասական է: Ամեն օր

մնում են (եթե իհարկե մտքերը թողնում են մեկ)՝ չիմանալով, թե վաղվա օրն ինչպե՞ս է անցնելու. նախ՝ ուսելիք հայթայթելու առումով, ապա՝ անվտանգության: Զգիտեմք՝ առաջնորդիս ինչ կա, գլխներիս ինչ է կախված: Ամեն ֆայլափոխի ուշագնացության դեմքեր են, մարդիկ սովին չեն դիմանում: Էն մի դասառ հացն էլ ուտել չի լինում, երբ տեսնում են՝ հարեւանիդ ուշիդ սովից գնաց, վասակացավ»,- ասում է մեր գրուցակիցը:
ՍԵՎԵՐ ԿՐԻՍՏՈՒՄՅԱՆ

ՍՈՒՐԵՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

դպր., դրոժխոս

Մենք արցախյան լուսավորչական կազմակերպության անդամ ենք, իսկ փոխարենը ձեռք բերեցինք հոգևորականությունը:

Վազգեն Սարգսյան

Ո՞վ է մեղավոր, որ թեմայինքնորոշված սանդ մեջ են

Տի վրա լուրջ ֆաղափարներով լի է հասարակական կյանքը... իսկ վրա լուրջ ֆաղափարներով լի է հասարակական կյանքը... իսկ վրա լուրջ ֆաղափարներով լի է հասարակական կյանքը...

Ի՞նչու է հիշում Արցախյան լուսավորչական կազմակերպության անդամները... Ի՞նչու է հիշում Արցախյան լուսավորչական կազմակերպության անդամները...

Վեց տարի մեր զոհերը... Արցախյան լուսավորչական կազմակերպության անդամները... Վեց տարի մեր զոհերը...

Չեմ կարողանում իմանալ... Չեմ կարողանում իմանալ... Չեմ կարողանում իմանալ...

Բանի (Ազգությամբ՝ հրեա) Դանը ԱՄՆ բանակում ծառայել է 24 տարի... Բանի (Ազգությամբ՝ հրեա) Դանը ԱՄՆ բանակում ծառայել է 24 տարի...

Իսկապես, ո՞վ է մեղավոր, որ թեմայինքնորոշված սանդ մեջ են... Իսկապես, ո՞վ է մեղավոր, որ թեմայինքնորոշված սանդ մեջ են...

Չեմ կարողանում իմանալ... Չեմ կարողանում իմանալ... Չեմ կարողանում իմանալ...

Չեմ կարողանում իմանալ... Չեմ կարողանում իմանալ... Չեմ կարողանում իմանալ...

Չեմ կարողանում իմանալ... Չեմ կարողանում իմանալ... Չեմ կարողանում իմանալ...

